

Урок 2

Тема. «Свій» і «чужий» світ Полліанни. Сенс зображення «гри в радість»

Мета: розпочати поглиблене аналітичне дослідження тексту роману Е. Портер «Полліанна», схарактеризувати «свій» і «чужий» світ Полліанни та сенс зображення її гри «в радість»; розвивати навички уважного читання художнього тексту, уміння робити висновки; сприяти усвідомленню п'ятикласниками цінностей життя дитини і людини в цілому.

Обладнання: опорні схеми, таблиці, ілюстрації до твору, фрагменти з екранізацій повісті «Полліанна».

Тип уроку: комбінований

Епіграф: Якщо доля подає вам лимон, постарайтесь зробити із нього лимонад.
Дейл Карнегі

Хід уроку

I. Організаційний момент (слайд 1)

Приєм інтерактивного навчання «Вітер дме...»

Учитель. Вітер дме для того, хто...

(учні, які згодні з висловлюванням, піднімають руки)

- сьогодні в доброму гуморі...
- налаштований гарно та цікаво працювати...
- хто старанно підготував домашнє завдання...
- у кого хороший настрій...
- хто готовий слухати мене далі...

II. Перевірка домашнього завдання (слайд 2)

1. «Детектор брехні» (вчитель зачитає твердження, учень відповідає «так» чи «ні»)

1. Батько Поліанни був лікарем? (-)
2. Сім'я була бідною (+)
3. Після смерті батька дівчиною опікувалася жіноча рада? (+)
4. Дівчинку взяла на виховання сестра матері? (+)
5. Дівчинка мріяла про велику кімнату з картинами і килимами? (+)
6. Поліанна була веселою і радісною? (+)
7. Тітку Поліанни звали Ненсі? (-)
8. Улюблена гра Поліанни – це хованки? (-)
9. Тітка турбувалася про дівчинку з обов'язку? (+)

10. Незнайомець, з яким познайомилася Поліанна на вулиці, був завжди веселим? (-)
11. Поліанна дуже любила свої веснянки? (-)
12. Волосся у дівчинки було чорне? (-)

1. Гра, у яку навчив гратись Полліанну її тато, називалась «гра у радість»? (+)
2. Події відбуваються в американському містечку Белдінгсвілі? (+)
3. Міс Поллі не сама зустрічає дівчинку, а доручає це зробити Ненсі й Томові? (-)
4. Містер Чилтон – це лікар? (+)
5. Кімната Полліанни знаходилась на першому поверсі будинку? (-)
6. Водій Тімоті – це син садівника? (+)
7. Полліанна була одягнена в червону картату сукню? (+)
8. Полліанна приїхала на Схід разом з містером і місіс Грей? (+)
9. Дівчинка ніколи не плакала за татком? (-)
10. Полліанна найбільше любила їсти морозиво? (+)
11. Дівчинка отримала покарання від тітки Поллі – хліб з водою? (+)
12. Полліанні було душно спати в кімнаті? (+)

2. Презентація учнівських малюнків, коментування.

- Як бачимо, на кожному вашому малюнку рудоволоса усміхнена дівчинка, яка ніколи не сумує, завжди посміхається, радіє.

3. Асоціативний портрет тітки Поллі (слайд 3)

1) Самотність. 2) Лист. 3) Обов'язок. 4) Наказ.

II. Оголошення теми і мети уроку.

Постановка проблемного питання. Робота з епіграфом (слайд 4)

Життя Полліанни нагадує слова Дейла Карнегі: «Якщо доля подає вам лимон, постарайтесь зробити із нього лимонад». Та чи «скористається цією порадою» тітка Поллі по відношенню до дівчинки?

III. Сприйняття і засвоєння навчального матеріалу

1. Кінопроба. Інсценізація епізоду з повісті «Приїзд Полліанни» (слайд 5)

2. Метод «Мозкова атака»

- Як міс Поллі зустріла небогу? Що вас здивувало у цій зустрічі? Чому?
- Опишіть, якою ви побачили дівчинку.
- Як віднеслася Полліанна до заборони згадувати батька в домі тітки Поллі?
- Розкажіть, що ви запам'ятали про речі в Полліанни.
- Чи сподобався дівчинці будинок тітки?
- Чим керувалася міс Поллі, підбираючи кімнату для малолітньої родички?

3. Робота в групах (слайд 6)

1 група – дослідити, як виглядав будинок міс Поллі очима Полліанни. Зробити висновки.

2 група – визначити, якою уявляла собі кімнату Полліанна. Зробити висновки.

3 група – з'ясувати, якою виявилася кімната, куди поселили дівчинку. Зробити висновки.

Будинок міс Поллі очима Полліанни	Кімната, яку уявляла	Кімнатчина, у яку поселили
Перед очима Полліанни шурхотіла розкішна чорна шовкова спідниця міс Поллі.	...найбільше вона прагнула вгадати, за якими з цих чарівних дверей чекає на неї її власна кімната.	...не було нічого цікавого;
Крізь відчинені двері позаду вона встигла поміти ти килими у м'яких тонах ...	мила,	... голі стіни обабіч; ... гола підлога; ... голі вікна;
... меблі, обшиті атласом.	прекрасна кімната,	... кінці сходів – сутінки до найдальших закутків;
Ноги Полліанни потопали в чудовому килимі, схожому на зелений мох.	повна фіранок, килимків та картин ...	... дах спускався майже до підлоги;
Обабіч сходів на стінах золочені рами картин або зблиски сонячних променів, що пробивалися крізь прозористе мереживо фіранок, засліплювали очі.		громадилося безліч ящиків та скринь; ... під дахом не було чим дихати;
... прекрасний будинок!		... було спекотно й душно.

4. Перегляд фрагмента з екранізації повісті. «Гра «Паралелі» (слайд 7)

- Порівняйте прочитане та побачене.

Проблемне питання:

- Чому тітка Поллі визначила місцем проживання у величезному будинку Гаррінгтонів саме кімнату на горищі? («Спочатку вона просто хотіла тримати небогу подалі від себе, а також вберегти розкішні меблі від необережного поводження дитини. А тепер, коли міс Поллі виявила в Полліанни таку схильність до марнославства (реакція тітки на безпосереднє захоплення дівчинки розкішним будинком), вона бачила, що рішення про маленьку і вбогу кімнатку на горищі напрочуд правильне.») (слайд 9)

5. Режим дня Полліанни

Індивідуальне випереджувальне завдання: дослідити, чим упродовж тижня займалася Полліанна. Ймовірна відповідь:

- 1) О восьмій прибирала свою кімнату.
- 2) Щоранку о дев'ятій півгодини читала для тітоньки вголос.
- 3) Щодня після обіду – година заняття музикою.
- 4) У середу та суботу – навчання у Ненсі готувати страви.
- 5) У понеділок, вівторок і четвер – шиття з тітонькою Поллі.
- 6) Щодня з 14 до 16 години займалася тим, що подобалося.

- Поясніть, чого вимагає тітка Поллі від небоги?

(Тітка вимагає від дівчинки послуху та пунктуальності.)

- Яку оцінку цим вимогам дає сама Полліанна? («Коли я просто житиму?»)

- А як ви сприйняли такий розпорядок дня? (Відповіді учнів)

6. Гра в радість (слайд 10)

Проблемне питання.

- У чому, на ваш погляд, полягає головна особливість світосприйняття Полліанни?

(«я рада»). (слайд 11)

1) Слово учителя. Батько Полліанни, священник, який знав 800 радісних місць із Біблії, поки ще був живий, передав своїй донечці у спадок безцінний дар – він навчив її грати у радість. Чим важче було радіти, тим більш захоплюючою та складною була гра. Потім вона дуже допомогла Полліанні в житті, коли після смерті батька їй довелося оселитися у своєї сердитої тітоньки. Добра душа дівчинки змогла змінити довкола себе світ та людей, допомогла їм побачити радість і сонце.

2) Перегляд фрагмента з екранізації повісті. «Історія гри в радість» (слайд 12)

3) Прийом «Словесний футбол». Цей футбол незвичайний, м'яч – це питання, ви – воротарі, повинні зловити м'яч, не пропустити гол до воріт. (слайд 13)

- Як з'явилася «гра в радість»?

- У чому полягає сутність гри Полліанни? Спробуємо вивести формулу гри:

«Гра в радість – це коли в будь-якій ситуації можна знайти щось таке, з чого можна порадіти».

- Як ви вважаєте, це гра легка чи складна? Чи можна «увесь час радіти»?

- Чому ж Полліанна любила радіти?

- За що племінниця отримала своє перше покарання від тітки?

- Що дивує Ненсі в поведінці Полліанни? («мені зовсім не важко радіти»).

- Хто першим починає грати з Полліанною у «радість» і чому саме цей герой роману? (Ненсі.)

- Якого висновку дійшла тітка Поллі до кінця першого дня перебування Полліанни в її будинку? («Що за дивна дитина? Вона рада, що я її покарала, а мені не варто перейматися, що я це зробила. І їй подобається жити зі мною!»)

- До кого подумки зверталася Полліанна, залишившись на самоті у темній кімнаті на горищі? (До батька)

- Якою була зустріч тітки й небоги вранці другого дня? Що, на ваш погляд, найважливішого відбулося під час цієї зустрічі? («... коли я дуже люблю когось, я не можу стриматися! Я побачила вас у вікно і подумала, «що ви ж не хтось там із Жіночої допомоги, а моя справжня рідна тітонька». «Міс Поллі спробувала насурмити брови, але цього разу їй це вдалося гірше».)

-

4) Ситуативне моделювання. Учні складають правила гри у радість.

Гра «Радість» (слайд 14)

1. Завжди посміхатись.
2. У поганому знаходити щось хороше.
3. Ніколи не сумувати.
4. Думати про те, що щось може бути гіршим.
5. Ніколи не сміятися з чужого горя.
6. Дарувати радість людям, які тебе люблять, які тобі небайдужі.

Слово вчителя. Молодці, ви добре виконали завдання. Я думаю, правила гри, які ми щойно склали, ви запам'ятаєте. І, коли вам буде сумно, ви гратимете зі своїми друзями, рідними.

5) Ігрова хвилинка (слайд 15)

Вирішення проблемних ситуацій

То, як, діти, може, повчимося «грати в радість». Це так цікаво і так просто: варто знайти щось радісне навіть у найприкрішій ситуації. Тож спробуємо.

Робота в групах

1 ситуація

Мені не дозволяють допізна гуляти з друзями.

2 ситуація

Я сподівався отримати 11 балів за контрольну з математики, а отримав 7.

3 ситуація

Чому можна радіти, якщо кожного дня задають домашні завдання?

6) Робота з текстом (в групах) (слайд 16)

«Як «гра в радість» робить світ кращим?»

Знайдіть у тексті, як Полліанна намагається радіти навіть за неприємних ситуацій (зачитати цитати)

1 група Хотіла ляльку, прислали милиці

«Треба радіти з того, що милиці виявились непотрібними!» (с.193)

2 група Тітка поселила Полліанну на горищі

« Та раптом я згадала, що терпіти не можу свого ластовиння, і зраділа, що не маю люстра. А потім побачила цей чудовий красвид з вікна і зрозуміла.

Що мені є з чого радіти.» (с. 192)

3 група Дівчинку залишили без вечері

«Я люблю хліб з молоком і буду рада розділити, Ненсі, з тобою вечерею» (с. 192)

- Як бачите, в житті Полліанни багато труднощів, але вона не опускає рук.

Е. Портер зазначила: «Люди думають, що Полліанна постійно радісно щебече і що вона радіє абсолютно з усього. Однак, я ніколи не поділяла думки, про те, що ми мусимо заперечувати існування труднощів, страждань і зла. Я переконана в тому, що ліпше зустрічати невідоме бадьоро і радісно». (слайд 17)

- А що засмучувало Полліанну?

Очікувана відповідь:

- самотність;
- холодна зустріч із тіткою Поллі;
- неприємні враження від кімнати;
- не сподобався щоденний розпорядок дня.

IV. Закріплення вивченого матеріалу

1. Прийом «Займи позицію» (слайд 18)

- Давайте узагальнимо та зробимо висновки з усього, що ми дізналися про перші два дні перебування Полліанни в домі тітки Поллі. Перш за все скажіть, чи комфортно почувалася дівчинка в Будинку на пагорбі?

Наведіть аргументи «за» і «проти».

- Як ви думаєте, чому автор так детально описує саме перші два дні перебування дівчинки у тітки Поллі?

- Визначте, що в Будинку на пагорбі можна вважати «своїм» світом Полліанни, а що «чужим»? Чого очікувала Полліанна від переїзду до тітки і що отримала? Як дівчинці вдається відвойовувати свої права?

- Доведіть, що вже ці два перші дні змінюють звичаї та людей у домі міс Поллі Гаррінгтон. Для кого ці зміни найболючіші, чому?

2. Звернення до епіграфа (слайди 19-20)

- Пригадаймо слова Дейла Карнегі: «Якщо доля подає вам лимон, постарайтесь зробити із нього лимонад». То чи «скористалася цією порадою» тітка Поллі по відношенню до дівчинки? Кого з героїв можна назвати оптимістом (песимістом)?

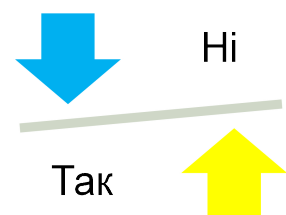
V. Підсумок уроку.

1. Слово вчителя

- Чому ви навчилися сьогодні на уроці?

- Чи з'явилось у вас бажання щось змінити у своєму житті?

- За що б ви подякували Е. Портер?

Кожним своїм вчинком Поліанна доводить життєву мудрість: «Життя прекрасне, а бути щасливим — зовсім нескладно». Наступного разу ми спробуємо з'ясувати, чи знайшла Полліанна друзів у будинку міс Поллі та серед мешканців містечка.

2. «Кольорова фесрія» (слайд 21)

- Чи справдилися ваші очікування?
- Чи задоволені ви своєю роботою?

Червоний – так

Помаранчевий – ні

Зелений – не зовсім

3. Учитель читає уривок із вірша Надії Красоткіної «Життя» (слайд 22)

Життя — це просто дивна казка,
В яку приходимо лиш раз.
Тут для людей любов і ласка,
І світло сонечка для нас...
Життя складне, але чудове,
Ми робимо в нім відкриття.
Й завжди йдемо у невідоме,
Тим цікавіше нам буття...
Життя складне, але цікаве.
Його не визнаєш до пуття.
Буває радісне й лукаве...
Але... Спасибі за життя!

4. Оцінювання знань учнів

5. Домашнє завдання (слайд 23)

1. Підготувати розповідь про одного з друзів Полліанни.
2. Намалювати малюнок до однієї з оповідок.